

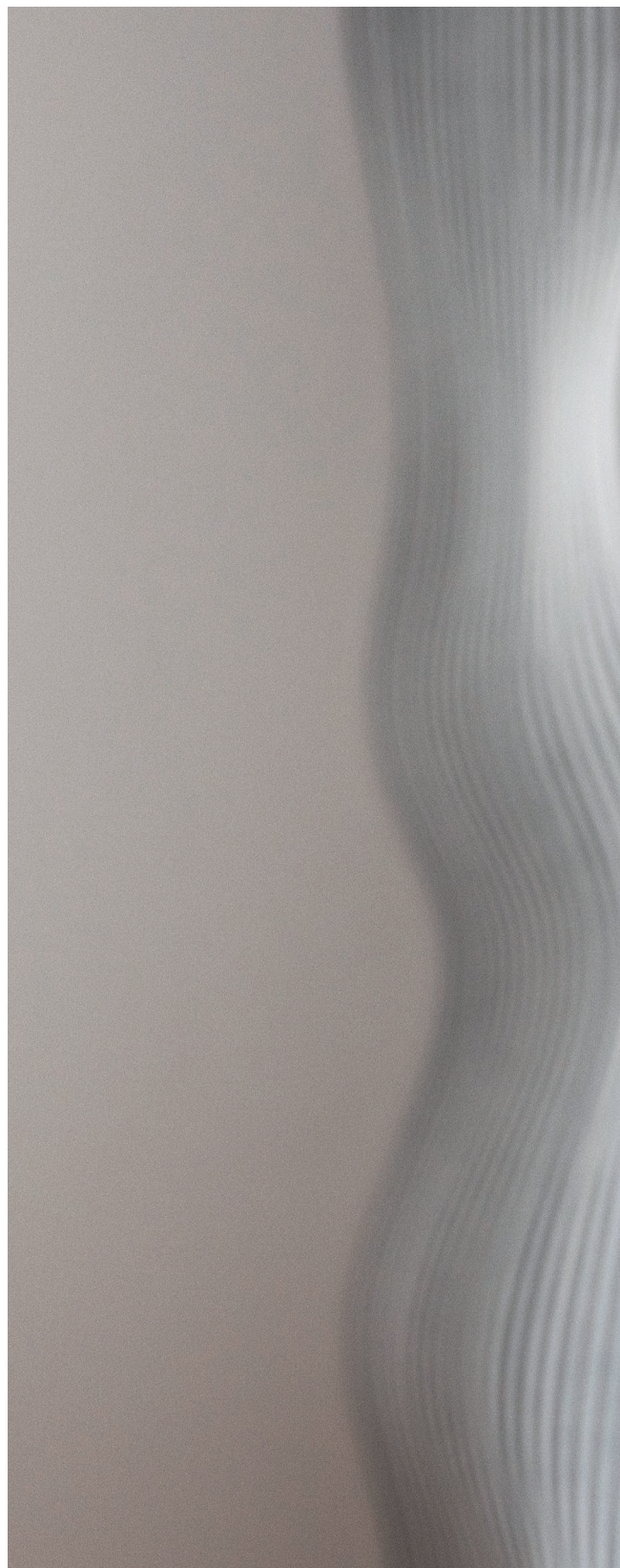
na scéně ____

Jakou roli hraje v práci hudebníka nabídka a poptávka?

OTÁZKA sebevyjádření je pro zpěváka Dana Bárta zásadní. Hudba, fotografování vášek či psaní textů – to všechno jsou formy, kterými zachycuje svět v sobě a kolem sebe tak, jak se mu jeví, říká. Jeho odpovědi na otázky nikdy nezůstanou u jedné věty. Myšlenky rozvíjí do šířky, s důrazem na přesnost a autenticitu. „Svět bývá často, zvláště v té dnešní zkratkovité podobě, kdy jde stručnost a údernost na úkor výstižnosti, interpretován z předem daných úhlů, nebo dokonce pozic, ale já to takhle hrát nechci. Nemusím. Nechci se vtěsňovat do žádné předem dané, hierarchicky uspořádané struktury, do téhle míry na předurčení nevěřím,“ říká zpěvák, který v listopadu zahájil s jazzovou kapelou Illustratosphere výroční turné k 25 letům od vydání jejich debutového eponymního alba.

O kolizi v J.A.R. K tématu vyjadřování podle něj patří i svoboda nemít na všechno jednoznačný názor. „To, že jsem veřejná osoba, zdaleka neznamená, že bych se měl ke všemu veřejně vyjadřovat. I když v tom, čemu si myslím, že na základě studia a zkušeností rozumím, rád a často dělám výjimku.“

TEXT
TEREZA
ŠEVČÍK DUSOVÁ
FOTO
MARTIN
JANAS

Otázky, nakolik a jak má umělec vstoupit do veřejného prostoru, rozvířil Bártův dlouholetý spoluhráč z kapely J.A.R. Oto Klempíř. Bártu s ním spojovalo přátelství i společná práce. Klempířovo angažmá v politice – jako kandidát za Motoristy sobě se dostal do Poslanecké sněmovny – ale nejméně to první ukončilo. „Nemám mu za zlé, že kauza, která kolem něho je, dopadá i na mě. Ať už s jakýmkoli úmyslem rozjel jednu ze svých kariér jako aktivní politik, i tomu všemu se dá porozumět. Ale způsob rozjezdu té kariéry byl mimořádně zarážející, vlastně nepochopitelný, ať už ve vztahu ke skupině J.A.R., nebo za mě i volbou vehiklu,“ říká Bárt. Další komentář i s odvoláním na to, že věc nemá úplně zpracovanou a považuje ji za osobní, přidávat nechce. Ostatně také nemusí. Značka Dan Bárta je dost silná sama o sobě, nemusejí ji podprát cizí kauzy.

Dozrívám díky spoluhráčům. Jedenáctinásobný držitel Ceny Anděl v kategorii Zpěvák roku užel od svých hudebních začátků, ke kterým v devadesátých letech patřila i plzeňská rocková skupina Alice, dlouhou cestu – nejen jako muzikant.

„K rozumu jsem přišel až na prahu čtyřicítka a ani tehdy to nebyla z dnešního pohledu pětapadesát-níka žádná velká sláva,“ podotýká s rozpačitým úsměvem. Byl to podle něj proces pozvolného zrání, během něhož se do popředí dostaly různé kvality a vrstvy osobnosti. Jeho vztah k hudbě se za ta léta prohloubil a získal pevnější opodstatnění. „S Illustratosphere, tedy s Mírou Chyškou, Filipem Jelínkem, Robertem Balzarem a Martinem Valihorou, se snažíme dělat hudbu s důrazem na řemeslo a tak, abychom zůstali autentičtí. Společně s tím, s nimi a díky nim dozrívám i já.“

Úspěch podle něj nevzniká tím, že se interpret snaží vyhovět

každému, ale tím, že zůstane věrný vlastnímu rukopisu. „Úspěchu, jakkoli třeba menšího, lze dosáhnout i jinak než proměnou koncertu v cirkus. Dnes často lidé chodí spíš na show než na muziku. My se na pódium hezky oblečeme a poprosíme osvětlovače, aby svítili na nás, ne vedle nás,“ směje se.

Jeho vizitkou má zůstat hudba.

„Můžeme se na koncertě promítat jako hologramy nebo mít předeheru z Indiana Jonese, pak tam vběhnout ve spodním prádle, hrát na playback a tančit jak smyslů zbavení, to by určitě šlo. Hlavně aby tam byly konfety, hodně konfet, úplně nesmyslné množství konfet. Ale takhle vtipný dokážu být bohužel jen v představách a jen chvíli,“ uzavírá své divoké představy o vystoupení. „Myslím, že pokud se muzikant bez takového cirkusu obejde, je jedině rád. Hraní samo je daleko největší zábava ze všeho.“

Prolnutí generací. Svou energii nyní Bárt soustředí na turné, pro které se sestava Illustratosphere rozšířila o mladé slovenské duo Lash & Grey tvořené zpěvačkou Kristínou Mihaľovou a kytaristou Jakubem Šedivým. Osmadvacetiletá hudebnice se v roce 2022 stala jedinou Evropankou mezi prvními pěti zpěvačkami prestižní soutěže Sarah Vaughan International Jazz Vocal Competition v New Jersey.

Bárt si je vědom generačních rozdílů tohoto hudebního spojení, ale jak říká, nepocituje je. „Máme podobné muzikantské cítění. Rozdíl spočívá v tom, co člověka formuje od začátku: my jsme měli možnosti omezenější. Dnes je běžné používat univerzální angličtinu a rovnou se stát součástí světového trhu, taková je doba. Našinec je ukotvený v národním jazyce, jímž hovoří a píše pouhopouhých deset milionů lidí. To je zásadní rozdíl, který nelze ignorovat,“ vysvětluje.

Přesto zůstávají některá témata nadčasová: soustředěné spoluhraní,

vzájemný respekt, důvěra v muziku jako způsob vztahování se ke světu a k sobě. „Na těchto základech se s Kristínou a Jakubem shodujeme. Spolupráce s nimi udržuje mysl ve stadiu svěžesti – jakkoli to může být na prahu šedesátky dost smutný sebeklam,“ uzavírá s nadsázkou.

Víc na cestě než na síti. K roli umělce v současnosti patří i sociální síť, Dan Bárta je však považuje spíše za ztrátu času. „Moc mě to popravdě nebaví. Většinu toho, o co se chci podělit s ostatními, vyjevím skrze tvorbu. Nebo prostřednictvím takovýchto rozhovorů,“ popisuje s dodatkem, že si uvědomuje, že tento postoj je ve společnosti spíše menšinový. „Ale to, že drtivá většina obsahu sociálních sítí je buď banální, anebo plná agresivity, sprostoty, nepodloženého sentimentu a hloupých zevšeobecnění, vám potvrdí všechny bubliny. A vulgarizace veřejného prostoru a relativizace všeho možného jim může být připsána k tíži také,“ dodává vážněji.

Mezi Bártovy vášně patří foto-grafování vázek, ale rovněž cestování. Tomu věnoval i svou knihu Některé nevinnosti světa, jež vznikla na základě podcastu Českého rozhlasu, který natáčel během covidu. „V té době nebylo mnoho veselého, hrát nebylo kde, tvořit nebylo z čeho. Ani smutné nebo temné události pro mě nebyly inspirací – nezpíval jsem hymnu ani protestsongy. Když jsem si uvědomil, že jeden z vedlejších efektů toho brutálního zakolísání společnosti byl, že se nebude cestovat, třeba už nikdy, v rámci své vlastní terapie jsem začal vzpomínat. Nostalgie dala vzniknout textům, které jsem nicméně už v náčrtech a v paměti uložené měl. A dostal za ně honorář, takže jsem mohl v rámci role živitele rodiny dále neselhávat. Naštěstí,“ vysvětluje přesvědčivě.

Ačkoli má kniha dobré prodeje, pokračování další série cestova-

Dan Bárta slaví 25 let od prvního alba své nejen jazzové skupiny Illustratosphere.

telských zážitků Bárta neplánuje. „Koncipoval jsem to tak, aby další díly nebyly nutné. Nicméně nikdy neříkej nikdy,“ dodává.

Svobodná tvorba i zakázky. Pětadvacet let na scéně není samozřejmost. Bárta přiznává, že měl se svými spoluhráči štěstí – nikdy nemusel dělat nic, co by bylo proti jeho přesvědčení, jen aby se udržel v povědomí publika. „K publiku není potřeba se lisat. Těžiště naší práce s Illustratospherou je volná tvorba. Začínáme nabídkou, ne reakcí na poptávku, uvažujeme spíš tak, že věříme, že se lidem bude zamlouvat to, co děláme, a ne dělat to, co předpokládáme, že se jim bude zamlouvat,“ říká.

S povděkem bere, že se skupině podařilo dosáhnout úspěchu bez kompromisů, ale nevyhýbá se ani práci na zakázku. „Občas přijdou nabídky napsat nebo nazpívat písničku pro film, vystoupit na firemním večírku nebo zahrát skladby od jiných kapel či umělců. To všechno je možné. Dá se to krásně udělat i bez toho, abych se musel pitvořit. I když bych mohl udělat třeba i Armstronga, kdyby se jednalo o komickou show a na účtu mi potom přistálo osmnáct milionů,“ popisuje zvesela. Honorář svou roli bezesporu hraje. „Je to přece normální. Volná tvorba se tím krásně vyváží. A například naučit se kvůli jednomu večeru celý repertoár není úplně snadná zábava. Ale stejně tak je důležité i to, s kým spolupracujete. A jak volnou máte ruku.“

S jakou volností Illustratosphere ke své tvorbě přistupují, mohou posoudit návštěvníci některé ze zastávek jejich turné, jež dorazí 14. ledna 2026 do Prahy. To, že se na něj mohli vypravit, je vlastně velké štěstí. Bárta utrpěl na jaře 2025 traumatické poškození sluchu a z pódíí se na čas stáhl. Teď věří, že mu sluch bude sloužit. „Hraje me jemnou muziku a Illustratosphere jsou disciplinované těleso.“ —